

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatásáért
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 31.

Osztrák követelések.

Bármily züllöttek legyenek is az osztrák viszonyok s bármily halálos ellenségei legyenek is egymásnak németek és csehek, liberálisok és keresztény-szociálisok, merkantilisták és agráriusok, mindig egyik, ha a magyar érdekek támadásáról van szó.

Most is így van.

Alig indult még meg nálunk az akció a magyar ipar pártolására, máris résen állnak osztrák szomszédaink s egyesült erővel támadnak ellenünk.

Tegnap kezdődött Bécsben az osztrák iparosok nagygyűlése, melyen a felett tanácskoztak és hoztak határozatokat: milyen feltételek alatt hajlandók az osztrák iparosok megújítani velünk a vám- és kereskedelmi szövetséget.

Ezek a követelések nagyon jellemzők osztrák szomszédainkra, a kik azt gondolják, hogy Magyarország egyszerű gyarmata Ausztriának, nem való egyébre, mint az osztrák gyárosok zsebének a tömésére.

Ezek a követelések azt is mutatják, hogy ugyancsak megijedtek attól a mozgalomtól, a mely még csak keletkezően van, valamint ugyancsak megijedtek a — sajnos — még virágzóknak éppen nem mondható magyar gyáripár versenyétől.

Valóban csak a félelem sugallhat szomszédainknak oly követeléseket, melyekről nálunk minden gyermek meg-

mondhatná, hogy magyar részről elfogadhatatlanok, sőt valóságban komolyan nem is tárgyalhatók. Ilyen az átutalási eljárásra vonatkozó követelés, mely azt mutatja, hogy a mostani szigorú eljárás nem izlik a tisztelt szomszédoknak, ők a kényelmesség ürügye alatt olyanféle rendszabályokat szeretnének, melyek az eredményt kétséssé tennék és a magyar kincstár érdekeinek hatályos megvédését nem biztosítanák.

No de hisszük, hogy résen lesz a mi kormányunk is.

Míg a tőlük hozánk behozott adó-tárgyak szigorú ellenőrzése szemétt szur az osztrákoknak, addig gondnokság alá akarnak helyezni a magyar államot s Magyarország összes nyilvános testületeit bevásárlásaik tekintetében. A közös pénzügyminiszteriumban szeretnének felállítani egy ugynevezett »áruszállítási osztályt«, melynek az volna a feladata, meggátolni, hogy a magyar állam, a megyék, a közigazgatások magyar iparos ajánlatát fogadják el, szemben egy esetleges olcsóbb osztrák ajánlattal. A ki tudja, hogy mennyi mindenféle körülmény veendő figyelembe egy áruszállítás megítélésénél, s hogy az ár maga e megítélésnek csak egyik, de nem egyedül döntő mozzanata, az be fogja látni, hogy az osztrák követelés egyértelmű volna Magyarországnak a közös pénzügyminiszterium gyámsága alá helyezésével. Ilyen ostobaságra talán kár is egyetlen szót vesztegetni, de jó ha a magyar közönség legalább tudja, mit forralnak ellenünk!

Érdekes az is, hogy a közös vám-

jövedéknek a kvóta arányában való megosztása sem tetszik odaát. Hanem azt akarnák, hogy csak az a vám illesse Magyarországot, a mi magyar vámhivataloknál foly be, a mi tudvalevően nagyon kevés, mivel a külföldi behozatal nagyobb része Ausztrián át, sőt osztrák közvetítéssel jut el hozzánk. Ez a követelés egyértelmű azzal, hogy a külföldi áruk után való vámbevételünket, kevés híján, engedjük át Ausztriának. A vámterület legyen közös, de a jövedelem legyen az övék. Ehez fogható arcátlan követelést még osztrák részről sem hallottunk eddig.

Igazán meglepő, hogy osztrák szomszédaink éppen most hozakodnak elő e botor követelésekkel, mikor egyáltalán nincsenek abban a helyzetben, hogy bármily feltétel alatt is egyezményt köthessenek velünk.

Három esztendő óta csak a magyar államférfiak gyengesége és túlságos jóakarata tartja fenn az egész rozoga osztrák alkotmányt; most teszik éppen a választásokkal az utolsó kísérletet a Reichsrath és az egész osztrák alkotmány megmentésére s egyáltalán kétséges, hogy belátható időn keresztül normálisan tanácskozhassanak állami ügyeik vezetéséről s mégis van bátorságuk ilyen hallatlan törvénytelen követelésekkel állani elő.

Csak rajta, tovább ezen az uton, így Magyarországon is hamarabb megéri a külön vámterület eszméje s mind többen fogják követni Budapest példáját.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Olaszországi temetők.

Irta: B.

Olaszországi utam alatt alkalmam volt Európának három csaknem leghiresebb temetőjét, t. i. a genuai, milánói és bolognai temetőt megtekinteni.

Olaszokban ezen szó »temető«, hogy úgy fejezzem ki magam egészen más jelent mint nálunk, — mert úgy az élelmes olasz, mind pedig a rengeteg sok idegen a temetőket valóságos muzeumoknak tekinti.

Vannak temetők, melyeket csak bizonyos napokon lehet ingyen megtekinteni, — különben csak belépti-díj mellett.

A legtöbb temető kapujában egész boltok vannak felállítva, hol a remek siremlékek és szobrok fényképeit, vagy márványból faragott utánezatait árulják, — sőt Génúában láttam albumokat is árulni »Üdvözlét a genuai temetőből« felirattal, melyben a legszebb siremlékek képei vannak összegyűjtve.

A temetők kapujában rendszeres vezetők ajánlják fel szolgálatukat csekély 1 líráért.

A temetők Olaszországban kivétel nélkül igen érdekesek, sokszor egy kis városkának temetőjében a legremekebb szoborművekre és siremlékekre bukkanunk.

A temetőkben az árkád rendszer és a fal-

bani temetkezés csaknem általános és minden olasz temetőben megtalálható.

A fentebb említett három város temetői közül a genuai »Amiteo, di Staglieno« a leghiresebb nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon.

Ezen remek temető fél órányira fekszik a város dél-keleti kapujától, a Porta Romana-tól. A Bisagnó festői völgyében, piniakkal borított regényes hegyoldalon épült 1867-ben. Villanyos vasúttal 20 perc alatt kényelmesen elérhető a város közepéből.

A téglány alakú temető köröskörül árkádokkal van körülvéve, a hegyfelőli oldalon pedig hatalmason emelkedik ki a kőből és fehér márványból épített monumentális oszlopos főépület, — melyhez remekül díszített márványlépcsőkön lehet feljutni a leggyönyörűbb parkirózások között.

Az épület tetejéről remek kilátás nyílik a genuai öbölre és az egész temetőre, — különösen délután, mikor a lemenő nap sugaraival megaranyozza a karcsú növésű myrtus fák hegyeit és misztikus fényt borít a monumentális remek hófehér márványszobrokra, a temető közepén egy óriási szomoru fűz árnyában levő hatalmas márványfeszületre.

Az említett főépület három emelethől áll, minden emeleten két széles folyosószerű terem van, melynek falában történik a tulajdonképeni temetkezés, melyek helyei művészi faragású reliefekkel és márványtáblákkal vannak megjelölve.

A terem közepén pedig a legremekebb sarkophágók és szoborművek láthatók.

Az épület közepén van a temető remek művü kápolnája, ha ugyan annak nevezhető ezen hatalmas márványcsarnok, a leghiresebb olasz művészek kezei alul-kikerült szobrokkal ékesítve, — mert nálunk a templom kifejezés is méltán megilletné.

De tegyük egy körsétát a temetőt körülövező árkádok alatt, hogy némileg fogalmat alkothassunk az itt látható remekművekről.

Az ember valóban nem is temetőben, hanem egy műkincsekkel telt muzeumban képzelet magát. A legjelesebb olasz szobrászok remek alkotásai között jár itt az ember órák hosszáig, ha csak futólag is akarja az egyes emlékeket megtekinteni, pedig sok olyan emlék van itt, mely előtt, dacára annak, hogy siettem, mégis 10—15 percet vesztegettem, hogy kissé alaposabban szemügyre vehessem az egyes művészi részleteket.

Egész családi jelenetek és allegorikus dolgok vannak a csillogó fehérségű karrai márványból kifaragva életnagyságban.

Látni például a haldokló anyát az ágyban fekvő, a mint a siránkozó gyermekek térdelnek körülötte és az apa fájdalomtól megtört arcuzal kétségbeesetten tördeli kezeit.

Látni a menyasszonyt völgyéne kriptája ajtajánál a lépcsőre borulva zokogni — különösen a menyasszony ruhája meglepő művé-

A képviselőház költségvetése.

A képviselőház gazdasági bizottsága tegnap délelőtt fél 10 órakor ülést tartott Perczel Dezső elnöklése alatt és tárgyalás alá vette a képviselőház 1901. évi költségvetését, melyet rövid vita után változtatás nélkül el is fogadtak.

A szarvasi választás.

Szarvasról a Draskóczy-párt tegnap táviratilag fordult Kossuth Ferenczhez, a 48-as függetlenségi párt elnökéhez s kért sürgős orvoslást a pénzügyigazgatóság hivatalos korteskedései ellen. Széll és Lukács táviratilag utasították a szarvasi pénzügyigazgatóságot, hogy ne avatkozzanak hatalmi szavakkal a pártpolitikába. Ennek dacára tegnap este Szarvason minden oly korcsmát és bormérést bezártak és lepecsételték, a hol a függetlenségi párti tanyák voltak. A szarvasi vendéglősök meghatalmazottja ez ellen a hivatalos visszaélés ellen óvást emelt. Széll ma már, dacára Kossuth többszöri kérésének, nem akart a dologban rendet csinálni. A legközelebbi ülésen e tárgyban többen szándékoznak interpellálni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 31.

Perczel Dezső elnök bejelenté, hogy az ülés végén Endrey Gyula a községi törvényjavaslatról interpellál.

Ezután áttérnek a napirendre, a főhercegi törvényjavaslat folytatólagos tárgyalására.

Vita a trónöröklésről.

A vita első szónoka Rátkay László volt, a ki kijelenti, hogy ő a szabad királyválasztás híve és ebből kiindulva ő minden lemondást tudomásul vesz. De ebben a kérdésben mégis nyilatkoznom kell, mert fel kell lobbantanunk a nyoszolyának függönyét.

— Magyar királyné lesz-e Ferencz Ferdinánd felesége, vagy nem? Ha kérdelem a közjogot, azt feleli: igen. Ha kérdelem a népet, azt feleli: igen. Mert ez a nép nem ismer morgana-

tikus házasságot, csak igazi, valódi feleséget. Az 1867-iki 3-ik törvényezikk kijelenti, hogy a trónutódlásnál a magyar alkotmányt melőzni nem szabad és minden trónutódot a nemzettel tudatni kell. Ez tehát mintegy tiltakozás, melyet ő átad a miniszterelnöknek, aki pedig azt mondja, hogy az 1867-iki XII. törvényezikk az ő bibliája. Mint magánembernek, nem kételkedik a miniszterelnök szavában, de közjogi dolgokban semmiféle miniszteri szó nem pótolhatja az okmányt. Nekünk tehát hiába adja becsületszavát a miniszterelnök ur, hogy ez a nyilatkozat megegyezik az eredeti nyilatkozattal.

Szónok ezután rámutat arra, hogy e nyilatkozat megszegyeni, kisebbiti az apát a fiú, a fiút az apa előtt, megalázza a hitvest a hitvese előtt. (Tetszés.) Mikor Árpádot a nemzet fedelmévé választotta, szó volt róla, ki lehet magyar királyné. S akkor kimondták: minden magyar nő úgy születik, hogy királyné lehessen. (Zajos tetszés a szélsőbalon.) Nem fogadja el a javaslatot. (Eljenzés a szélsőbalon.)

Polczner Jenő: (Kiáltások a szélsőbalon: Udvari tanácsosok nem beszélnek?) Nem tesznek szolgálatot senkinek, akik tulhajtott oktan loyaltásból elhallgatják az igazságot.

Kiáltások a szélsőbalon: Hol az előadó? Elő a legujabb udvari tanácsossal!

Polczner Jenő: A javaslat fölötti súlyos aggodalmunkat mi el nem hallgatjuk. A morganatikus házasság törvényét, intézményét a magyar törvényekbe becikkelyezni nem lehet. Ha e nyilatkozat nem ellenkezik törvényeinkkel, akkor azt nem is csináltatták volna meg. Hivatkoznak rá, hogy a Habsburg-házban több morganatikus házasság is köttetett s mi sohase tiltakoztunk ellene. Igaz. De csak azért, mert nem is tudtunk róla. Azok nem léteznek ránk nézve. Részletesen foglalkozik a trónöröklés kérdésével és azzal vádolja a kormányt, hogy nem azt ismeri el főhercegnek, a kit a magyar alkotmány, hanem azt ismeri el főhercegnek, a ki a Hausgesetz kellékeinek megfelel. Mi van a Hausgesetzben, arról a magyar képviselőház esetről esetre értesül, de ezt az állapotot nem akceptálhatjuk. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Öt perc szünet.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: (Halljuk! Halljuk!) Mikor a nyilatkozat becikkelyezését elhatározta, alkotmányunk szellemében járt el s a törvény iránti tiszteletének is kifejezést adott. Illetheti-e hát az a vád, a mit a házon kívül

hónapok óta s itt a házban négy hét óta hall: hogy az alkotmányt tiporja? A trónörökös erős elhatározással, szíve sugallatát követve, oly frigyre lépett, melynek következtetését tudta. Nem mondott le a trónról, se a maga, se gyermekei részére, — csalódnak, akik ezt állítják. Épen ezért nem kellett a törvényhozás előleges hozzájárulása. Csak azt jelentette ki, hogy beállottak rá azok a következtetések, melyek e frigykötés folytán, régi szokásjog alapján be kellett, hogy álljanak. Tette ezt önmagától, áthatva a tudattól, hogy a trónöröklés rendjét egy pillanatig se szabad megzavarni. — Fölolvassa a törvény latin szövegét. »Secundum ordinem, secundum normam pormo genitis« — az első szülöttségi jogon van megállapítva a trónöröklés, azonosan Ausztriával.

Kossuth-tal polemizálva feleli, hogy a becikkelyezés nem fölösleges ily fontos dolgoknál. Kossuth úgy mondja, hogy mindenki, aki az archidux successora, descendense ipsoeo archidux. Ezt a törvényből czáfolja.

Az archidux kvalifikáció külön van odaállítva, mint a trónöröklés egyik követelménye. Kossuth azt vitatja, hogy a törvény a főhercegi utódról szól, de hogy ez azt jelentené, hogy a főherceg minden utódja, kvalifikáció nélkül főherceggé lesz, ez nem áll. Mert a törvény ezt mondja: Successores. A descendentes, archiduces Austriae, holott a Kossuth fordítása esetén a törvény ezt mondaná: »Successores et descendentes archiducum.« De a törvény főhercegeknek született utódokról szól. (Helyeslés jobbról.)

Pichler: Csavarás. (Nagy derűtlenség.)

Széll Kálmán: Könnyű ezt mondani. Érvök döntenek. Részletesen ismerteti a morganatikus házasságot, sok példát hoz fel.

Hentaller: Mi közünk hozzá?

Széll: Az a közünk, hogyha kíváncsiak a magyarázatra, hallgassák is meg. Nem muszáj helyeselni. Azt hiszik, míg én itt az önök beszédjét hallgatom, mindent helyeslek? (Tetszés, derűtlenség a jobbon.) Megengedem, hogy a házasság a középkorból ránk maradt, nem modern intézmény, de elfogadott intézmény.

szettel van kifaragva — a csipkék és a selyemruha úgy néznek ki, mintha valódiak lennének.

Ott látjuk az anyát, a mint bánatosan emeli fel kis gyermekét, hogy az apa relif képét megsókolja.

Egy másik emlék egy kis beteg leánykát tüntet fel, amint beesett arczczal félig betakarva ül egy karosszékből és a gondos anya lemondó, aggodalmas képpel orvosságot nyújt neki.

Másik helyen két kis árvát látunk, a mint anyjuk sírját halottak estéjére díszítik.

De ki győzné ezeket itt mind felsorolni — mikor egyik síremlék remekebb a másiknál — kötetekre terjedne ezeknek a leírása

A milánói temetőben is ugyanilyen remek síremlékeket találunk, azzal a különbséggel, hogy itt nem mind árkadók alatt vannak elhelyezve, hanem kint a szabadban.

A temetőnek a fekvése azonban nem olyan szép, mint a génuaié.

Most pedig profanálja a temetőt a modern pogányság találmánya: a halottégetés, melyet a milánói tanács megengedett s itt van felállítva a krematorium, a halottégető kemence.

Négy osztályu kemence van, melyek közül az első a legdrágább, hol 50 liráért égetnek el egy holttestet, alig két óra alatt.

A szegényeket ingyen égetik egy milánói gróf végrendelete alapján, ki 150 ezer lirát hagyott erre a célra.

A hamut kis cserép koporsókban gyűjtik és a falba helyezik.

Láttam egy asszony hamvait, kit előtte való

nap égettek el, és így még a márványlapot nem helyezték a falba.

Az asszony 65 kilót nyomott és csak, alig 2 kiló súlyu hamu lett belőle az égetés után.

A bolognai temető egészen eltérő a többi temetők jellegétől.

Itt szabadban sirok jóformán alig vannak, hanem a temetőt egy óriási nagy boltozatos épület képezi számtalan üvegfedelű hatalmas termekkel és folyosókkal, telve a legremekbbsíremlékekkel, melyeket a falakon alkalmazott színes üvegeken áttörő fény titokzatos világításba helyez.

A szegényebb sorsu emberek a számtalan apró udvarokon temetkeznek.

Ezen néhány sorból látható, hogy az olasz mily nagy gondot fordít a temetőire — még a kevésbé vagyonos családok is ezeket érő emlékeket állítanak fel.

Mintha a halál is szebb volna Itália kék ege alatt, hol az enyhe éghajlat ily remekműveknek a szabadban való felállítását megengedi, illetve nem veszélyezteti azok maradását.

A temető költészete.

— Séta a v.-olaszi-i nagytemetőben. —

Csendet, háborítatlan nyugalmat keres a lelkem. Szeretnék távol lenni a világ zajától, bántó lármájától és messze az emberektől, kik gorombán hatolnak be a magános fájdalom

rejtett helyére, hol a bánat és el nem évülő fájdalom foglal helyet.

Hétköznapi hangok ütik meg füleimet:

— Ugyan ne légy gyermek!

— Hiszen mindenkinek meg kell halni.

— Addig míg élünk, éljünk a jelennek...

Kiérek a csendes lakók birodalmába. A hűsen fujdogálni kezdő őszi szél hangot hallat. Az oly rövid életet élt és máris elsárgultan hulló falevelek zizegése, mintha halk beszéd lenne.

— Halandó! Ki magad erősnek és hatalmasnak érzed, mért zarándokolsz a por és hamuvá vált tetemekhez? Látod, ugy-e, hogy a vagyon, jólét, gondtalan életem mulandó és a fény, pompa értéktelen semmivé válik...

A hervadó virágok, sárguló lombok közt tündöklő keresztetek pedig biztos utmutatóként bátorítanak:

— »A halál eszméje csak addig rettentő, míg benne az elválás eszméjével a viszontlátás gondolata nem egyesül.«

De oly jó is itt lenni... a végállomás várótermében! Mert hol az emberi lét kezdete és vége?

Bölcső és koporsó! Mily ellentétes két fogalom. És mi az emberi lét? E kettő közötti tér!

*

Hangulataimban egy szép sirkert zavar meg. Gyönyörű kis virágos hely, életben sem kívánhatni szebbet. A sir körül magas már-

A házi törvény felolvasása.

Rátér a »házi törvény«-re. Ez is proprie nem törvény. Az egy foglalatja az uralkodó család szokásainak, szabályainak. Minden családnak meg van a joga, ha törvénybe és mások jogaiba nem ütközik. Nem tekinthető jog forrásnak, hanem századokon át gyakorlott szabályok foglalatának. Nem lehet abban semmi olyan, ami ellenkezik az 1723. I. cikkel. *Nincs abban semmi titok.* Épen azért *felolvassa annak azt a részét, mely a házasságra vonatkozik.*

Falónyi: Hát a többit?

Szell: A képviselő urat, úgy látszik a vagoni rész érdekli. (Nagy derűtség.)

A többi az uralkodóház legbensőbb ügyeit tárgyalja. Felolvassa a házi törvény megfelelő szakaszait, mely kijelenti, »csak a császár beleegyezésével köthetnek házasságot, még ha egyenrangú is és ha ellenkezésével történik, a főhercezséggel járó jogokat elveszti. Morgantikus házasságot is csak a család fő beleegyezésével lehet kötni.« Tehát a morgantikus házasság csak mint átvett szokás van említve, nem mint új törvény.

Királyné nem lehet.

Rátkaynak azt feleli, hogy érzelmi momentumokkal nem helyesli a dolgot megváltítani. Hogy pedig nem adták be az eredeti okiratot? Hisz ott van: a másolat hitelűl, a *miniszterelnök.* Csak bírok én annyi hitelességgel, mint egy közjegyző? (Derűtség.)

Arra, hogy lesz-e a trónörökös felesége magyar királyné, azt feleli, bármennyire sajnálja is, de *királyné nem lehet.* (Mozgás.) Ha Ferencz Ferdinánd trónra lép, ő is oly tisztelettel és hódolattal fogja övezni abban a családi körben, melyben hivatva van férjének életét boldoggá tenni, amit mindnyájan szívből óhajtnak, habár nem is üdvözölhetjük a trónon, a minnek senki se az oka, csakis a saját maga elhatározása.

Nincs az ország érdekében, hogy a felvett kértelvények bevitessenek olyan körökbe, melyek a közjogi dolgokat nem ismerik. Azt mondják, parancsra álltam elő e javaslattal. Sokat tudnék erről mesélni. Nem követem Mezőssyt és Rátkayt a poetikus tőrre. Pedig nekem is van érzésem. Ne idézzünk fel érzelmi összeütközéseket, ha nincs szükségünk rá. Hagyjuk az érzelmeik szentélyét, hogy a harmonia biztosítva legyen a boldogságtól. Aki azt magának ki küzdölte, gondoskodni fog az összhangról, Isten áldását kéri rá. A javaslatot elfogadásra ajánlja. (Taps, éljenzés.) A

miniszterelnököt körülveszik. (Zaj a szélső balon.)

A községi helynevekről.

Endrey interpellációja.

Miután a község és egyéb helynevekről szóló 1898. évi IX. tvczikk szentesítése óta már több mint harmadfél év telt el és ezen törvény végrehajtásával a miniszterium bízott meg, tekintettel arra, hogy ezen törvény erőteljes végrehajtása, annak dacára is késik, hogy ezt fontos nemzeti érdekeink egyenesen megkövetelik, tisztelettel kérdezem a t. miniszterelnök irtól, úgy is mint belügyminiszter-től:

1. Mi okból késlekedik a kormány a hivatkozott törvény végrehajtásával.
2. Tett-e és miféle intézkedéseket annak végrehajtása érdekében.
3. Szándékozik-e azt állami és nemzeti érdekeinknek is megfelelő teljes szigorral mielőbb végrehajtani.

Viharos gyűlés a jogakadémián.

— A Szent Imre-egylet zászlószentelése ügyében. —

A budapesti egyetemi ifjuság kebelében tíz évvel ezelőtt alakult *Szent Imre-egyesület* november hó 4-én tartja zászlószentelési ünnepélyét s erre, mint egyetemi ifjusági egyesület, meghívta a nagyváradi kir. kath. jogakadémia ifjuságát is.

Sajnosan tapasztaltuk, hogy mikor erre az udvariassági tényre másik udvariassági tényre: egyhangú elfogadással és képviselő kiküldésével kellett volna válaszolni, akkor az ifjuság egy része felekezeti kérdést akart csinálni a kérdésből s csak heves viták és nagy zaj után sikerült a meghívásra a kellő udvarias választ megadni s az akadémiai ifjuság képviselőjében a testvér-egyesület ünnepére *Molnár Kálmánt* kiküldeni.

A gyűlés következőleg folyt le:

Alig terjesztette elő *Ormay Lajos* elnök a budapesti meghívást, rögtön felállt *Sebő Mihály* s politikai czélzatot látva a meghívásban, annak el nem fogadását indítványozta.

Képviselő kiküldését javasolta hosszabb beszédben *Krüger Aladár*. Rámutatott arra, hogy a Szent Imre-egyesület kizárólag a budapesti egyetemi ifjuság egyesülete, a melynek ünnepén igenis hivatalosan megjelenhet bármely ifjusági egyesület, tehát a nagyváradi jog-

akadémia olvasóköre is. Sebő Mihály politikai aggodalmainak eloszlatására hivatkozott *Apponyi Albert* grófra (éljenzés), a ki a szabadelvű párt tagja s valószínűleg nem fog a liberálisoknak visszatetsző beszédet mondani azon az ünnepélyen. Nem pártgyűlés lesz az, hanem a budapesti egyetemi ifjak zászlószentelése, a melyen részt fog venni a magyar arisztokraczia is. A kérdésben csak udvariassági kérdést lát s helyteleníti azok eljárását, a kik mindentűvé felekezeti és politikai kérdéseket akarnak beleöröszkolni. Eppen azért indítványozta, küldjön ki az ifjuság a zászlószentelésre képviselőt.

A gyűlés többsége az indítványt viharos éljenekkel fogadta. *Sebő Mihály* néhány szóval igyekezett álláspontját megerősíteni, majd *Alföldy Géza* s mások szólaltak fel, mire a türelmét vesztett gyűlés szavazást követelt. Ekkor *Medvigy Gábor* lépett fel azzal a közvetítő indítvánnyal, hogy az olvasókör térjen napirendre a kérdésben s a jogakadémia *katholikus* ifjusága küldjön képviselőt. (Mire való volna most meg vallásilag szétdarabolni az ifjuságot? Nem elég az oláhok különválása? Szerk.) Ő ugyan a meghívásban sem annyira egyetemi ifjusági, mint inkább vallási kérdést lát.

A beszédet nagy zajjal fogadták s mint előre látható volt, *Medvigy* indítványát nagy többséggel elvetették. Anná! hevesebb küzdelem fejlődött ki *Sebő* és *Krüger* indítványa körül. Aprólékos formakérdésekben elkeseredett vitát provokáltak s a felállással való szavazás sem vezetett eredményre. *Ormay* elnök egy negyedórára felfüggesztette a gyűlést s az azután megtartott *névszerinti szavazás* végleg határozott.

E szerint *Krüger Aladár* indítványát *14 szótöbbséggel elfogadták* s az ifjuság képviselőjében kiküldték *Molnár Kálmán* főjegyzőt a Szent Imre Egyesület zászlószentelésére. *Molnár*hoz utólag csatlakozott *Knapp Lajos* és *Ficzek Emil*, úgy, hogy a fényes ünnepélyen a nagyváradi kir. kath. jogakadémiát hárman fogják képviselni, a kik mind *fényes diszmagyarban* fognak megjelenni.

A közgyűlés határozata ellen felebbezést nyújtottak be. Meg vagyunk azonban győződve, hogy a jogakadémia igazgatója megtalálja bölcsességével a kellő választ: a *visszautasítást*. Az ifjuság határozata sem törvénybe, sem alapszabályokba nem ütközik, nincs benne politizálás sem, nincs tehát semmi ok a határozat megsemmisítésére sem.

vány kereszt nyulik fel, magán a törzsön egy relief márvány leány arczkép . . . alatta az évszámokból kitűnik: élt 13 évet. Mennyi édes boldogság és szép remény van ott eltemetve! A lábánál áll egy külön márvány lap, evvel a verssel:

Zöldel a sir és virággal
Ékesítve általunk
Ki ápolja s őrzi egykor
Ha mi ketten meghalunk.

Most felette hull meleg könny
Ráborul a rózsaszín
Felejtés lesz akkor itten
Felejtés és . . . pusztaság.

Mit tündödlő drága lélek
Kért lenne lomb s a hant?
Hiszen senki sincs megettünk
A kik éltünk és szerettünk
Együtt leszünk mind alant!

(Scholtz Hedvig.)

Közvetlen mellette egy másik szép árnyas és virágos kert. A kereszt a sirra van lefektetve, fejénél pedig egy romhalmaz, imádkozó angyallal. A repkénynyel befuttatott kötömeg előlapján kis márványtábla van.

A ki hivatva voltál boldogítani s boldognak lenni
A ki szüleidnek gyönyörűsége voltál
A ki egy jobb létre elköltöztél
Elköltözve maradj őrző angyalunk!

Mintha csak fájdalomtól megtört zokogás közt hallanók e szavakat. (Szokoll Alice.)

Az Isten akaratában és rendeletében való megnyugvásra vall e rövid kis vers:

Ti, kik itt elmenve meg-megálltok
Mondjatok értem egy Miatyánkot!

(Karaguj Sándor.)

A hitvesi szeretetnek tulzott de érthető szavai szólalnak meg egy másik szép márvány oszlopon.

Bánatomban hozzád fohászokdom
Légy az ki éltedben voltál: őrző angyalom!
(Szántó Lajosné.)

Találni igazi classikus tömörségben megirt költeményt is. Egy nagy magas kőoszlop telve egészen az egy családhoz tartozók neveivel. Alatta pedig e szép distichon:

Mint atya mint hű férj sietett az övéi körébe.
Szive családja után fáj vala: fölkeresé
»Itt lelem a nagy rést: nőm és nyolcz gyermekem«
[ugymond

»Értük alélt testem köztük alunni óhajtt.
Kettő még viharos pályán oda van: Gyula, Gábor:
Isten, az árva fiuk, atyja vezére te légy!«

A viszontlátás, újra egyesülés eszméjét fejezi ki, kár, hogy németül, a következő vers:

Schlumm're sanft hineiden
Sehr oft von mir beweint
Bis des Himmels Friede
Dich mit nuhr vereint.

(Wöber János.)

A kartársi szeretet szép emléket állít egy férfinak, ki tisztán a tudománynak élve, életében még egy boldog családi tűzhely megalapítására sem ért rá. Felállítják tehát a szép emléket a helybeli jogtanárok és rávésztik e rövid, de sokat jelentő sorokat:

Munkálkodott, szenvedett! . . .
Istenéhez tért pihenni.

(Dr. Kudelka Ferencz.)

Mielőtt átlépnénk a katolikus temetőt, egy kis fehér márvány lap a következő sorokkal köti le figyelmünket:

E sötét sir takarja el
Egy hű nő és édes anyát
Kinek szenvedésből állt élete
És e szenvedésnél mégis nagyobb volt
Isten s övéi iránti szeretete.
Fájdalmasan költözött el
Férje s gyermeke köréből
Kik zokogva busan várják
Egykoron a föltámadást
S örömteljes viszontlátást.

(Kisdobronyi Isáák Istvánné.)

Átmenve a református részre, azt lehetne mondani, hogy áttértünk a temető népköltészetére. A faoszlopokba bevészt sorokból igazi népies hang üt meg füleinket. Némelyiken a régiség annyira meglátszik, hogy csak nehezen lehet őket lebetűzni. Ha mást nem is, de ezeket megmentem a feledés homályából, hisz a sírok ugyanis oly elhanyagoltak, szinte alig is látszanak.

Az eredménynek örvendünk; de jellemző, hogy már Nagyváradon is kezdi az ifjúságot megosztani az a bizonyos debreczeni szellem, mely mindenütt felekezeti kérdést lát és csinál. Reméljük, a kezdetnek nem lesz folytatása s a jogakadémia ifjúsága közt sértetlenül fenn fog állani az eddigi béke és egyetértés.

Sok függ most az igazgató határozatától is.

Gróf Zichy Jenő ezüstje.

— Egy rendőrtisztviselő ügyes fogása. —

Alig egy héttel ezelőtt vig élet volt gróf Zichy Jenőnek a biharmegyei *Magaslak* kies bércei között pompázó, fejedelmi fénytűzéssel berendezett vadászkastélyában. A magasrangú vadásztársaságban fejedelmi vendég is volt: *Milán* egykori szerb király.

A dúsgazdag és népszerű főúr budapesti palotájából hozatta le a fényes lakomákhoz az ezreket érő nehéz ezüst étkezésszereket. A harminczhat személyre való nehéz, tömör ezüst evőeszközökön ott pompázott a gróf ősi czimere és monogramja.

Mikor a vendégek a vendéglátó főúrral együtt eltávoztak, a cselédség gondjaira maradt a sok drágaság.

Tegnapelőtt 2 szolga és 1 szakácsné összecsomagolták az ezüst evőeszközöket egy ládába s indultak haza Budapestre. Magaslakról Élesdig oláh szekeren utaztak s itt beszállottak egy III. osztályú vasuti kocsiba. A különféle értékes csomagokat a kocsi belsejében helyezték el, de az ezüst evőeszközökkel bélelt láda nem fért a kocsiban s így azt a kocsi folyosóján hagyták.

Gond nélkül utaztak a nagyvárad-velencei állomásig s csak itt vették észre, hogy kánforrá vált a láda a drága tartalmával együtt. Nincs sehol.

Nem voltak biztosak a felől, hogy hol maradhatott el a láda, s ezért nem tettek feljelentést, hanem sürgönyöztek Élesdre és Budapestre, amellettt kutatni kezdtek az eltűnt láda után.

Eközben a nagyvárad-i rendőrség egyik legkiválóbb, fiatal ambíciózus tagja: *Pataky* Károly rendőr-fogalmazó értesült, hogy Várad-Velenczén *Buday* Miklósné korcsmárosné egy zsidó embertől potom áron evőeszközöket vett. *Pataky* Károly azonnal megindította a nyomozást s Budaynénál megtalált 6 személyre való tömör ezüst teljes evőeszköz készletet. Minden darabon rajta volt a grófi czimer és monogram.

A korcsmárosné felvilágosítása s a nyomozás csakhamar nyomra vezette a derék rendőrtisztviselőt. Az utcán találkozott *Goldberger* Dávid váradvelencei emberrel, aki olyan ambulans üzlettel foglalkozik. Mindég a vonaton jár s Nagyváradtól Élesdig és Püspök-Ladányig a vasuti kocsikban árul pálinkát és enniválót.

Eleintén nem akart tudni semmiről-semmit, de *Pataky* ügyes, majd erélyes kérdéseire azt adta elő, hogy azokat az ezüstneműeket, amelyeket 7 frt 20 krért Budaynénak eladott, egy házalótól vette 10 frtéért s teljes személyleirást is adott erről az emberről.

Pataky Károly csakhamar szembesített is egy embert vele, aki megfelelt a leírásnak s *Goldberger* Dávid nem teketóriázott sokat, hanem ráfogta, hogy attól vette a drága holmit. Csakhogy ez a fogás sem sikerült, mert a megremült ember igazolta alibijét. *Különbön is az összes elveszett ezüstneműt megtalálta Pataky Károly a Goldberger rokonainál.* Négy helyről szedte össze a 36 személyre való evőeszközt s így *Pataky* Károly buzgalmának meg van az eredménye.

Goldberger Dávid ugyan tagadással akar magán segíteni, de a vizsgálat adataival szemben a tagadással aligha ér czélt. Most ül a rendőrségnél s a vizsgálat befejezése után átiskerik a kir. ügyészséghez, Müller Salamon kosztjára.

Érdekes a dologban az, hogy tegnap délután akkor érkezett meg a sürgöny, a gróftitkárától a nagyvárad-i rendőrséghez, amikor *Pataky* Károly fogalmazó már az összes elveszett ezüst neműt kézrekerítette.

Elismerés illeti érte a derék rendőrtisztviselőt, aki már nem egy igen sikerült rendőri nyomozást teljesített.

A képtárlat.

A szépnek nem a rút az ellensége, hanem a mégszebb s értéke ennek sem önmagában van, hanem minden szépnek becsét a jóság adja meg.

Faciet pulchra sed eerebrum non habet. Aki mégis lelkesedik érte — etiam non habet.

Jó az, ami nemesít. Nemesít az, ami a lelket magasabb nézpontra emeli, ami a testet erősíti szenvedélyeiben, az pedig állatiasít, mert annyi ember az ember, amennyi uralma van benne lelkének teste felett.

Éppen ezért eszményt keresünk a művészetben is, azt, ami nemesít, nem egyszerű mázolás, ami lehet jó fotografia, mely ingerelheti a szenvedélyeket, de nem művészi festmény. Ez a felfogás vezette a nagyvárad-i képtárlat rendezőségét akkor, mikor *Kernstock* Károlynak a »Szerelem« cz. képét nem állította ki a képtárlaton.

Ez ügyben a rendezőségtől a következő nyilatkozatot vettük:

Nyilatkozat.

Megütközéssel olvastuk a hirlapi támadásokat, melyeket a hirlapok *Kernstock* Károly ur *Szerelmi* című képének ki nem állításért a nagyvárad-i képtárlat védnöke, *Schlauch* Lőrincz biboros és az alóli rendező bizottságellen intézni jónak láttak.

E támadások egészben jogtalanok, de *Schlauch* Lőrincz ur ő eminenciája ellen is irányítása különösen minden alap nélkül való és azáltal sérti a mi köteles hálaérzetünket melyet védnökünk iránt éppen a tárlat ügyében tanusított lelkes érdeklődése és támogatása miatt osztatlanul érezünk. *Schlauch* Lőrincz biboros ur a mi legelső kérésünkre nemcsak elvállalta a tárlat védnökségét, hanem meglege érdeklődést és a művészet iránt való lelkes gondolkodását ékesszólo szavakban és beszédes tettekben nyilvánította. — Egyebet, mint áldozatot nem hozott a művészet oltára előtt. — Semmi korlátozó intézkedést nem tett és ily irányban óhajt sem nyilvánított.

Erthetetlen és merőben helytelen, hogy bántalmakkal illetik nevét akkor, midőn a művészet nevében csak magasztalni kellene. Ezek ellen tehát egyértelműleg és a leghatározottabban tiltakozunk.

Ami a támadásoknak minket illető részét illeti, azokat könnyen elviseljük. Helyszűke miatt minden képet nem állíthattunk ki. Fontolóra vettük, melyik maradjon le a falakról. A *Kernstock* ur képének elhagyása mellett döntöttünk. Nem azért mert meztelen. A meztelen test ábrázolása nem erkölcstelen. De még nem műremek, ami meztelen. Így határozottunk, mert e kép ellen emelkedett legtöbb kifogás, ezek közt a serdülő ifjúságra való rossz, bár a festő által nem czélzott hatása és a nőbizottság leánytagjaira való tekintetek is szóba kerülvén. És ennél maradunk, nem mert a kép meztelenségét ábrázol, hanem mert ennek a meztelenségnek tárgya és czélja az érzékiség apológiája. Ez a tényállás, melyért elvállaljuk a felelősséget, de melyért nem engedhetjük meg, hogy a felelősség a védnökre háritassék.

Ha majd Váradon is lesz fényes műcsarnok, akkor ily kényeszerű kihagyás nem fog előfordulni. Bár akkor is lesz jury, amely ily festményt a helyi viszonyokra tekintettel mellőzni lesz kénytelen. — De az kétségtelen, hogy ily műcsarnokot nem építenek fel olyan kövekből, amelyekkel most oly könnyelműen és igazság nélkül dobálózunk.

Mindjárt a kut előtt nyulik ki egy oszlop, rávésve:

Emlék.

A. B. F. I. R. A.

Itt nyugszik egy rózsabimbó
Kinek neve éltében volt Bokor László
Két rövid életet élt szülei kebelén
Elhervadt véletlen még kora idején.

Egy másik faoszlop meg ezt mondja:

Álj meg élő ember
E sötét sir felett
Nézd meg kit a halál
Ide eltemetett.
Kérde ki voltam én?

... ezután próza mondja el az illető halott nationálját.

Keresetlen és mégis oly megkapó a következő vers.

Rövid volt örömünk
Hosszu az a bánat
Mely férj s testvér szivben
Halálukkal támadt . . .

De sajnos, itt nem lehet tisztán kivenni, hogy kiknek elhunytával következett be a bánat.

Van még több ily sirvers, de mint már említettem is, a kibetűzésük régiségük miatt, mivel fába vannak vésve, szinte lehetetlen. Ezt a hármat sikerült népieshangja miatt kár lenne mellőzni.

Kis Agnes volt a nevem
A míg a földön éltem
38 év után nékem
E sir lett nyugovó helyem.

*

Fáradt utas ide siess!
Itt vár a hely, a mely üres.
Itt a pihenés párnája
Tested nyugalomra várja
Itt a békesség hazája
Mely tested a sirba zárja.

*

Itt e sir rideg porába
Éltének kellő szakába
Lucskai Sándor szendereg
Búsan borul sirhalmára
Négy elmaradott árvája
32 évet töltött el
Boros Mária hü nejjével.

Esteledik! Fejezzük be a sétát!

Mennyi gondolatot tud egy ilyen kis kirándulás kelteni az emberben! Mennyit! Belátjuk, hogy legjobb adománya a Mindenhatónak, hogy nem látunk a jövőbe . . . A mult fájdalmait igyekszik a jelen elfeledtetni; tova száll fájó emlékeivel, mint a sötét éjszaka, melyet eloszlat a pirkadó hajnal s a fényes nap-sugar.

És mégis mi az emberi lét? Egy nagy rejtély! Nem élhet senki kétségbeesés nélkül, ha csak a földön tul nem keresi e rejtély magyarázatát.

(He.)

Mi nem bánjuk: a művészetért való rajongásból szívesen elvisszük. De csak minket tessék. Most csakis minket.

Kelt Nagyváradon, 1900. okt. hó 31-én.

Dr. Radó Ignác. Hoványi Géza.
Kunz Gusztáv. Dr. Várady Zsigmond.
Huzella Gyula. Sas Ede.

UJDONSAGOK.

Mindenszentek — halottak napja.

Ma üli Mindenszentek ünnepét a katolikus egyház, holnap a halottak emlékeztetését. Ma este felkeresi ki-kí szeretetei sirját, hogy felkoszorozza azt s kivilágítsa, és hogy szenteljen pár gondolatot övéi emlékének. Egyik legszebb ünnepe ez a katolikus egyháznak, melyen kisírjuk magunkat szereteteink sirjánál. A felvirágozott, kivilágított sirok, zúgó harangok, a felhangzó zokogás és gyászdal összeforognak egy ünnepélyes hanggá s szinte egygyé forrasztja e napon a fájdalom a sziveket. A kiknek nincs kit siratni, nem értik meg ezt az ünnepet, mely a halottak emlékének van szánva.

*

Az ünnepek alkalmából a templomokban délelőtt a szokásos órákban isteniszteletek lesznek. Ma este 6 órakor az olasz-i plebánia templomban litánia az elhunytak lelkéért s utána szent beszéd. Az újvárosi plebánia templomból litánia után kivonulnak körmenettel a zöldségtetőre.

*

A kir. kath. jogakadémia ifjusága is megemlékezik az elhunyt nemzeti hősookról, elhunyt tanáraitól és barátaitól. A gyászmenet d. u. 3 órakor indul a jogakadémiáról. Az egyes siroknál a következő joghallgatók fognak beszédet tartani:

Rulikovszky Kázmér sirjánál Ormay Lajos, Nagy Sándor emléktáblájánál Sebő Mihály, Szigligeti Ede emléktáblájánál Dukasz István, Személy Kálmán sirjánál Baly László, Hoványi Lajos sirjánál Aliquander Ödön, Kudelka József sirjánál Damjanovics Miklós, Ditz Mihály sirjánál Molnár Kálmán, Mütter Ferenc sirjánál Krüger Jenő, Jelinek István sirjánál Illés István, Kaczián Ferenc sirjánál Szokoly Tamás, Nyíry Lajos sirjánál Knapp Lajos, Pösig Venczel sirjánál Harmathy Károly.

*

Az iparos ifjuság szintén felkeresi jelesseink sirját. Az egyet helyiségéből gyászlobogó alatt testületileg vonulnak ki Nagy Sándor és Rulikovszky Kázmér sirjaihoz, hol a dalárda hazafias gyászdalokat fog előadni s gyászbeszédet tartanak.

*

A Kath. Legényegyletben d. u. 4 órakor Pálffy Béla igazgató tart beszédet, kegyelettel emlékezve meg az elhunytakról s utána részt vesznek az újvárosi plebánia-templomban a litánián és körmeneten.

TAJÉKOZTATO.

- Nov. 2. Az orvosegylet ülése d. u. 5 órakor az Akadémia épületében.
Nov. 2. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 8 órakor.
November 3. A kath. kör választmányának ülése este fél 6 órakor.
Nov. 4. Szigligeti-Társaság felolvasó ülése a jogakadémia dísztermében.
November 5. Tiszti főszemle a várban.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Keddén és esütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

* Rulikovszky Kázmér sirja. Városunk egyik érdemekben megőszült derék polgára: Weidlich István, aki a régebbi időkben a törvényhatósági bizottságnak is egyik agilis tagja volt, meghatározó szép tanujelét adja hazafias kegyeletének. Ma 25-ik évfordulója, hogy ő világítja ki szabadságharcunk vértanu halált szenvedett dicső lengyel hősné: Rulikovszky Kázmérnak sirját. Hogy ezt annál impozánsabbá tehesse, egyik féltve őrzött kincsét, Rulikovszky Kázmér agyonlövését ábrázoló, művészi kéztől származó nagy festményét is, gyászkeretbe foglalva, siri mécspektől körülvéve, helyezi a sirra. Az a pillanat van megörökítve a képen, a mint a böné-kuti dombon, háttérben a császár házzal, amely ma is fenn áll, Rulikovszky császári katonaságtól körülvéve, bekötött szemmel, kezében a feszülettel, bátran várja, hogy hősi keblében dobogó szívét, amely a magyarok iránt oly hön érzett, a gyilkos golyó átjárja. Immár 52-ik éve, hogy nyugszik a nagy hős, aki félelmes volt amíg élt a császári katonaság előtt. Mint minden évben, úgy ezuttal is kizarándokol a jogakadémia ifjusága a sirhoz, ahol a hős érdemeit méltató gyászbeszédet mondanak. Ma Ormay Lajos joghallgató, ifjusági elnök tart beszédet a sirnál.

* Kitétetett polgármester. Ő Felső Salacz Gyula kir. tanácsos és Arad város polgármesterének kiváló szolgálata elismerésül a harmadosztályú vaskoronarendet díjmentesen adományozta.

* A katonák esküje. Egy hónapja körülbelül, hogy az ujonczok felvették a mondurt s azóta gyakorolják erősen, hogy miként kell »forschrift« szerint viselkedni. A hónap elteltével ma, november elsején nagy katonai pompával megy végbe az eskütétel, amelylyel megújítják a besorozás után letett esküjüket. A közös hadsereghez tartozó s Nagyváradon állomásozó összes ujonczok ma reggel a Ferencz József lovassági laktanya udvarán fogják letenni az esküt. A tágas udvaron diszben a József-erred zenekarával helyezkednek el a csapatok. A tábori misét egy kápolnává alakított sátorban Andrássy Péter tábori lelkész tartja, a mely után beszédet intéz a csapatokhoz. — A honvédségnél szintén ma, november hó 1-én teszik le az ujonczok az esküt; előzőleg azonban szent misét hallgatnak az olasz-i r. kath. templomban.

* A bibornok kegyadománya. Dr. Schlauch Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya, 600 korona, november hó 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grunwald Henrikné, alelnök.

* A város kis katonái. A honvédmíniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a város által létesített két alapítványi helyre a honvéd hadapród iskola I. évfolyamára Darvassy Endrét, Darvassy Lajos városi tanácsnok fiát s Kovács Kálmánt, Kovács Jenő járásbíró fiát nevezte ki.

* Szegény gyermekek felruházása. Az ősz beálltával számtalan szegény családhoz bekapogtat a nyomor. A munka szünetelni kezd s azzal a mindennapi kenyér fogy. Csak a szükség növekszik kétségbeeséssel. Elviselhetlen lenne a szegények nyomora, ha annak enyhítésére a Gondviselés nem ad nemes szívű ember barátokat, kik anyagi erejüket a jótétemény nagyobb mérvű gyakorlására elégtelennek ismerve fel egyletté alakulnak, hogy az eszményi emberszeretethez minél nagyobb áldozatot hozhas-

sanak. Ezen egyetek közé tartozik a »Gyermekbarát egyet« is, mely zajtalan működésével minden évben számos növendéknek teszi lehetővé az iskolába járást, őket élelemmel és ruházattal segélyezvén. Tegnap délután dr. Dóri Ferencz, mint az egyet segélyező bizottságának elnöke dr. Bulyovszky Józsefné, dr. Grosz Albertné, Ritoók Margit és Réz Mihály egy. tagok segédkezése mellett a községi és ág. ev. iskolák szegény tanulói között 200 pár csizmát osztott ki. Bizony, a segélyezettek közt sok oly árva is volt, kik a most kapott csizma nélkül nem mehetnének ki ma este szüleik sirjához. A leány gyermekek részére téli kendők és felső ruhák a jövő hét folyamán szintén nagyobb mennyiségben osztatnak ki.

* Hymen. Ifj. Tharnói Csontos Sándor lapunk munkatársa, kinek élvezetes tárczái Deér álnév alatt jelennek meg, eljegyezte Pécsen Eisenhut Lujzika kisasszonyt, a pécsi előkelő nővilág kedvelt s szép tagját.

* Főhadnagyból — artista. Zöldy Marci után most Dumek József 40. gyalogezredbeli császári és királyi főhadnagy hagyta ott a czipra életet. Már be is nyújtotta nyugdíjaztatása iránti kérvényét, mert már november első napjaiban egy budapesti mulató deszkáin fog fellépni. A főhadnagy és jövendőbeli felesége élőképeket fognak bemutatni. Dumek, aki most 32 esztendő, szép szál magas széke férfi, tizenégy esztendeig szolgált a hadseregben. Előkelő katonai író, akinek alaposan megirt könyveivel a külföldön is többször foglalkoztak. Menyasszonya budapesti leány és főváros szerte ismert szépség.

* Az önálló vámterület és a törvényhatóságok. Az egész országban általános lelkesedést keltett Budapest székesfőváros törvényhatóságának azon hazafias, egyhangulag hozott határozata, hogy az önálló vámterület felállítását kéri feliratban az országgyűléstől. A nagyvárad kereshedelmi és iparkamarában visszhangra talált a főváros határozata s kimondotta a kamara teljes ülése, hogy üdvözli a székesfővárost hazafias határozatáért s azonkívül megkeresi Nagyvárad város és Biharvármegye törvényhatóságait, hogy hasonló feliratot küldjön az országgyűléshez, mint a főváros. Nem sok bizalom van arra, hogy akár Nagyvárad város tanácsa, akár Biharvármegye állandó választmánya örömmel karolná fel a kamara, vagy esetleg Budapest főváros megkeresését, pedig a közönség elvárná, hogy maga a városi tanács tenné meg a felirat küldésére az indítványt. — Mint értesülünk, a városi közgyűlésre egyik törvényhatósági tag tesz indítványt az önálló vámterület tárgyában.

* Névmagyarosítás. Sztoklasz Lajos nagyvárad lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Sziklai-ra változtatta.

* A velencei polgármester magyar levele. Dessewffy Sándor csanádi püspök köszönő iratot intézett Velence polgármesteréhez azért a vendégszerető fogadtatásért, melyben a magyar zarándokokat Szent Gellért ünnepeltetése alkalmából részesítették. Velence polgármestere, Grimani gróf most válaszolt, még pedig magyarul a püspök levelére. Az érdekes válasz szó szerint így hangzik:

Velence törvényhatósága. A polgármestertől. 45706/10954. III. Velence 1600. okt. 10.

Főnkelt és nemeshangu levele, melylyel főtisztelendő és nagyméltóságú uram háláérzelmeit Velence iránt, úgy saját, mint a magyarok nevében, kik ide jöttek, hogy Szent Gellért püspök emlékeit kilenczszázados évfordulója alkalmából tiszteljük, kifejezte, nekem és polgártársaimnak nagy örömet okozott. A visszaemlékezés Velence elmult nagyságára és Adria lagunáinak városa — és a nagylelkű magyar nemzetet összefűző állandó barátságra, támaszunk és édes reményünk. Tamasza, mert buzdít, hogy

cselekedeteinket az elmúlt idők dicső hagyományával összeegyeztessük, reményünk, mert biztat egy, ugy Magyarországra, mint Itáliára nézve jobb jelennel és jövővel.

Ezen érzelmeiket kérem Exczellenenciás Uram, legyen oly kegyes honfitársainak tudomására hozni. Biztosíthatom, hogy Exczellenenciád által nemeslelkűen tetemes összeggel segített szegények áldásai szünet nélkül támogatandják azon őszinte kívánatokat, melylyel Velence a magyar nép boldogságát óhajtja és fogja mindig óhajtani.

Jelen érzelmeim kifejezésével újból hangsúlyozom Exczellenenciádnak köszönetemet azon kedvességért és szívből fakadó jóindulatért, melylyel a velencei örömmel és tiszteletteljes fogadtatást megköszönni kegyeskedett.

Tiszteletteljes hódolattal a polgármester
Grimani gróf.

* **Öngyilkos öreg szerelmes.** Huszár Péter 70 éves gazdálkodó debreczeni lakos, mint ottani tudósítónk írja, elvett egy 17 éves leányt. Egy hónapi házasság után az asszony megszökött, a mi a férjet annyira elkeserítette, hogy bánatában öngyilkos lett.

* **Protekczió a színházban.**

Beállit a minap Somogyi igazgató feleségéhez egy elbúsult izraelita polgárnő. Köszönt becsülettel.

— Csókolom a kezét naccsága.

— Jó napot. Mi jót hozott?

— Hoztam is, kérek is.

— Hát elébb csak halljuk, mit kér?

— Nem sokat, könyörgöm, csak egy ajtót.

— ?

— Nü, igen. Jegyszédőné akarok lenni. Ahhoz értek, bebizonyíthatom.

— Mivel, jó asszony?

— Evvel, instálom.

Azzal előhuzott a köténye alól egy kosár szőlőt.

— Hát minek akar maga jegyszédőné lenni, ha szölleje van?

— Nincs nekem, kérem ássan, csak ugy szedtem.

— Szedte? Hát akkor a jegyszédéshez fog érteni bizonyára. De azért sajnálom, biztosat nem ígérhetek, így a szőlőt sem fogadhatom el.

— De könyörgöm, mosolygott az asszony, tudom én, a mit tudok. Csókolom a kezét, jó ápetust kívánok hozzá.

Azzal számos hajlongások közt ki sasirozott. Három nap mulva újra beállitott; persze Somogyinének csak nehezen jutott eszébe, ki is az illető.

— Ah, maga az? Bizony lelkem, a jegyszédésből nem lehetett semmi.

— Semmi? Akkor kérem vissza a szőlőt.

— Miféle szőlőt?

— Nü, a melyiket itt hagytam. Csak nem tetszett megenni?

— De bizony tetszett; a maga egészségére ettük meg.

— Igen? No hát én pedig *perelek!*

S ment egyenesen a rendőrséghez.

Somogyiné pedig elmélkedhetik felette, érdemes-e a mai világban protegálni?

* **Elhunyt derék öreg ur.** Igaz részvéttel értesülünk azon súlyos és gyászos veszteségről, a mely *Sal Ferencz kir. tanácsost*, Nagyváradi város nyugalmazott polgármesterét érte, testvére: *Sal Károly nyugalmazott kir. táblabíró halálával*. Halálát testvérén kívül ifj. *Velner Alajos várad-velencei tanító neje*, az elhunyt leánya gyászolja férjével. Az elhunyt derék öreg ur hosszú ideig betegeskedett s halála tegnap, szerdán következett be Szeghalmon, a hol általános tisztelet és rokonszeny környezte. A temetésre, a mely ma nov. 1-én lesz Szeghalmon, leányán és vején kívül *Sal Ferencz és neje is elutazik*. Áldás poraira!

* **A német borral megtelt polgármester.** A rajnamenti városok egyikének érdemdús polgármestere mulatságos szórindhiba kíséretében tudvözölte a nemrég ott keresztül utazó II. Vilmos császárt. A város fejének ugyanis ősi szokás szerint egy borral teli arany serleget kellett az ünnepélyes fogadáskor a császárra ki-

nálni. Az itatra hívó mondókát a derék polgármester a következőleg adta elő:

»Német borral telten, bátorodom ezt felségednek azon hódolatteljes és alázatos kérelemmel följánlani, hogy felséged hü városának ezt a tiszteleti italát legkegyelmebben elfogadni méltóztassék!«

És nagy volt a környezet erőlködése, hogy ne törjenek ki mindannyian homéri kacajba.

* **Agyonkaszabolták a tisztek.** Véres katonai affér képezi Szeged legújabb szenzációját. A vérengzés áldozata Agrima Gyula vivómester, aki kedden éjjel 1 óra után kissé ittas állapotban járkált a város egyik főútján, amikor szembe találkozott Reiner Ede 46-ik gyalogezredbeli kapitánnyal és egy eddig még ismeretlen közös hadseregbeli főhadnaggyal. A két tiszt békésen beszélgetett és a dülöngélő vivómester láttára, a járda szélére tartott. Ez azonban eléjük állott és reájuk kiáltott:

— Mit bámulnak?

— Nem bámuljuk, csak menjen a dolgára! — volt a tisztek válasza.

A vivómester nem tágitott, ugy, hogy a kapitány a kezével félretolta az utból és mikor Agrima erőszakoskodni kezdett, rendőrért kiáltott. Rendőr azonban nem jelentkezett. Agrimát, ugy látszik, bosszantotta, hogy a kapitány rendőrért kiált; igen ingerült lett és hasba rugta a kapitányt.

A feldühödött kapitány kardot rántott és teljes erővel fejbe vágta a vivómestert, aki eszméletlenül bukott a földre. Csakhamar azonban feltápáskodott és ismét neki ment a tiszteknek. Erre a másik tiszt kardot rántott és mivel Agrima ekkor sem tágitott, össze vissza vagdalták. Több súlyos sebtől boritva összeesett. Később mások segítségével a városi kórházba ment, ahol sebeit bekötözték.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a gyászirt id. *Gulyás Imre* nagyváradi polgár haláláról, a mely másfél évi súlyos szenvedés után, 66 éves korában kedden délután következt be. — Temetése ma, csütörtökön délelőtt 10 órakor megy végbe a nagyfürdő-utczal gyászháztól. Nején és hat gyermekén kívül nagy számú unokái gyászolják. Béke hamvaira!

A nagyváradi vár története.

(Kivonat egy nagyobb munkából.)

(Folytatás.)

1692. május 30-án újra megadásra hívja fel Heisler a várőrséget. Tagadó válasz után rohamot intéz. *Tezsla Mihályt* a magyarok főkapitányát egy kő-golyó megöli. A rohamot visszaverik.

1692. június 5-én, új rohamra készülnek, de a védők a várat, szabad elmenetelük feltétele stb. mellett faladják, itthagya temérdek lövés és élelmiszert.

1692. június 8-án, a táborba jött *szerzetes* atyák segédlete mellett, tartotta meg *Benkovics* püspök, a romok fölé állított oltáron, a hálaadó Isten tiszteletét, ama szertartás szerint, melynek szolgáit Nyakazó Antal várkapitány, 1557-ben a várból kiverte.

1692. június 10-én (?) Bécsben, I. Lipót is, hálaadó Isten tiszteletét tartott Régi tallér nagyságu ezüst érmet veret, melynek egyik oldalán a török Nagyváradi, (bizonyára képzelet után rajzolva,) másik oldalán a béke geniusza, és az évszám áll. Ugyanekkor fából is készültek hasonló érmek.

1692-ben, *Heisler* Donát tábornok grófi rangra emeltetik.

Ámde a lakosság szétfutott és egyáltalán nem kívánczolt vissza Nagyváradra, részint a hontalan, kapzsi s folyton helyet cserélő, itt tartózkodók miatt; részint mert félt, újabb idegen betöréstől.

1692. év november havában érkezett Váradra a *káptalan visszaállítására* jogot adó királyi

engedmény levél, mely szerint a püspök is, a lakását akár a várban, akár a városban tarthatja. *Benkovics* püspök a városi lakást választotta, hogy ezáltal a nép bizodalma is növekedjék.

1692-ben kezdi építeni ama *kis templomot* mely a *Széchenyi*-téren, a ruthén szertartásuak temploma, s mely a mai Nagyváradnak, egyik legrégibb, történelmileg is nevezetes középülete.

1693-ban a temesvári, gyulai, borosjenői törökök segítségére küldött *tatár* nép, csakugyan betört Nagyváradra. Ujra néptelenné lesz a város és megye. Az itt maradt kétségbeesett lakosság, ujra csak a várba menekült.

1693. ápril 11. a Nagyváradért sokat szenvedett *Debreczennek* is hozott örömet. A sok szenvedés enyhítésére adta I. Lipót császár Debreczen városának a *szabad kir. város* czímet.

1694-ik év egy néptelen, elpusztult várost, egy romhalmazt talált Nagyvárad helyén. A beözönlött kapzsi nép is rá volt utalva, hogy a kik itt élnek azok összetartsanak.

Olaszi városrészt, csak az említett, tapasztos palánk védte. Ennél több védelmet nyújtott részére, a Páris-patak árka.

Benkovics püspök, a benépesítés által igyekezett a legerősebb védelmet nyújtani. Alapítványul, egy *papnövelde*re 21.000; a *székesegyházra* 12.000; a *gymnásiumra* 6000 forintot tett le.

1702-ben meghalt *Benkovics* püspök.

1703-ban vette kezdetét a *II. Rákóczy* féle mozgalom, melyet az eperjesi vész törvényszék és a *Váradon is féltelenül szereplő német zsoldosok* miatt indítottat. — A bihari kuruczok *Gödény Pál* diószegi lakos házában gyülekeztek.

1703-ban 1200 rácz kísérté, *Löwenburg* ezredet a váradi várba. Az érkezők, a várőrséghez csatlakozva, a Diószegen gyülekező kurucz népre törtek, azokat nemcsak szétverték, de közülök igen sokat leöltek.

1703-ban a diószegi útközetből Arad felé térő ráczokat *Bélfenyérenél Mayor István* kurucz kapitány megtámadta, azonban ő kapott ki. Megsebesült s Debreczenben meghalt.

1703-ban *II. Rákóczy* Ferencz Szathmár bevétele után *Bertsényi* Miklós vezetése mellett, serege egy részét; a hajduvárosok nemeseit; a Diószegről elfutott kuruczokat *Váradra küldte*, hogy az ittlelvő ráczokat fenyítsék meg.

(Folyt. köv.)

EGYESÜLETEK

A kath. kör ülése. A nagyváradi kath. kör választmánya szombaton, november hó 3-ik napján este fél 6 órakor ülést tart saját helyiségében.

IRODALOM.

A Katholikus Magyarország a magyarok megtérítésének s a magyar királyság megalapításának kilencz százados évfordulója alkalmából szerkesztik dr. *Kiss János* és dr. *Sziklay János*. Tartalma: A katholikus egyház története szent Istvántól kezdve, jellemző nagy vonásokban. Az egyházmegyék, püspökségek, káptalanok rövid történetét, azok mostani szervezetének ismertetésével. A plebániák, szerzetek, nevelőintézetek stb. történelmi képét, az azok területén előforduló műemlékek és egyéb nevezetességek, irodalmi és művészeti ritkaságok megismertetését, a mű terjedelméhez mért jellemző kerek előadásbau. A főpapság, a lelkeskedő és tanító papság, a kiválóbb, érdemes kegyurak, a katholikus hitélet és nevelés terén érdemeket szerzett világiak életrajzát. Ezek kapcsán diszes illusztrációkban* adja a nevezetesebb egyházi műemlékek, kincsek, iro-

dalmi, művészeti emlékek képmását s az említett érdemes munkásságu egyének arczképét. Ekképen valósággal művészeti és emlékalbum is lesz ez a könyv, mely sok száz díszes illusztrációjával, fényes kiállításával, gondosan megírt, a magyar katolikus egyház multjának és jelen állapotának valódi tükrét adó szöveggel méltán válhatik minden előkelő katolikus családnak kedves emlékévé, lelkesítő, megbízható kalauzává. A mű 1901. folyamán, folio alakban legfinomabb kivitelben, mintegy 100 ivnyi terjedelemben, számos egész oldalra terjedő és több száz szövegbe nyomott autótypiával, dombornyomású színes félbőr-kötésben fog megjelenni. Török Sz. városunkban idézik oly czéliből, hogy kath. intézeteink történelmi adatait beszerezze, s itt a helyszínen az illusztrációhoz fénykép felvételeket készíttessen. E munkálkodását az illető kath. körök jóakaró figyelmébe ajánljuk.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtszéki főtárgyalás. *Jedlicsek Gara* József dobresti lakos, többször büntetett, rovott előéletű egyén állott tegnap az esküdtszék előtt, hogy számot adjon azon vakmerő rablásról, a melyet *Dubcsik* Mátyás királyerdői erdővéd kárára elkövetett pár hóval ezelőtt.

Az esküdtszék elnöke *Milye* Gyula kir. ítélőtáblai bíró volt, szavazóbírák *Fassie* Pál és *Kurovszky* Lajos törvényszéki bírák voltak.

A vádhatóságot dr. *Vámosy* Gyula kir. alügyész képviselte. Védőnek hivatalból *Zigre* Miklós ügyvéd volt kirendelve.

Az esküdtszék a következőkből alakult meg.

Dr. Jóó Ferencz, Zathureczky Albert, Nemes János, Fleischer Lajos dr., Kuncz Gusztáv, Kiss Dávid, Szirmay Lajos, Govrik Kálmán, Boczonyi Sándor, Scheckendorf Bertalan, Leitner Lázár és Grósz János.

A tárgyalás folyamán bebizonyult, hogy *Jedlicsek Gara* József dobresti lakos éjnek idején rablási szándékból rátört a Királyerdőben lakó *Dubcsik* Mátyás erdővédre. A rabló szerencsésére az erdővéd éppen távol volt s az erdővéd megrémült felesége minden ellenkezés nélkül átadta az ismeretlen rablónak egész vagyonát képező 10 frnyi készpénzt. A rabló a sovány zsákmánnyal odébb állott, de nem soká élvezte a rabolt pénzt, mert az erdővéd feljelentésére csakhamar elfogták és a nagyváradi kir. ügyészség börtönébe kísérték a vakmerő rablót, aki azóta vizsgálati fogságban ült.

Az esküdtszék verdiktjében bűnösnek mondta ki váelottat a rablásban s a törvényszék ennek alapján 2 évi fegyházra ítélte.

SPORT.

A vívó-iskola megnyitása. *Payka* Vilmos, a városunkban ismert kitűnő vívómester és atletikai művezető a körözs-parti régi reáliskola nagytermében szépen berendezett vívó iskoláját tegnap este 6 órakor nyitotta meg.

A megnyitáson számos tag és meghívott vendég jelent meg, s a vívó-mester üdvözlő szavai után bevezetésül több vívó gyakorlatot mutattak be. Először maga a mester vívott *Törös* Lászlóval, majd *Favella* Zsigmond joghallgatóval, s az ügyes mutatványokban ugyan csak gyönyörködtek a jelen voltak. — Ezután *Jeszenszky* Zsigmond állott sikra *Törös* Lászlóval, kinek a precíz gyakorlatai szintén élvezetet nyújtottak. Végre *Moyzes* Emil és *Középegy* Dezső joghallgatók állottak ki, a kik több heves viadal után befejezték a harcot.

A gyakorlatok a mester vezetése alatt minden nap 5—7 óráig fognak megtartatni.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Molnár és gyermeke.
Péntek: Görög rabszolga. (Negyedszer.)
Szombat: Kertészleány. (Örley Flóra fellepte.)

Vasárnap:) d. u.: Babszem Jankó.
) este: Falu rossza.

Napoleon öcsém.

A sok kaczagás után, előadás végével kedvünk volna odaszólni a Gyilkos bácsival:

— Jól van, Napoleon öcsém!

S ez a dicséret szólana ugy a két szerzőnek, mint a tegnapi előadás szereplőinek.

Az újabb bohózat, melyet a francziáktól tanultunk, nem elégszik meg a régi iskola fegyvertárával: a bohókás helyzetekkel. Ma már a helyzetek kaczagató voltában is a lehető legnagyobb tulzást keressük s hozzá élczes, szellemes párbeszédet követelünk. Minderre rászoktattak bennünket a raffinált párisi bohózatok s éppen ezt nem kaptuk újabb időkig magyar szerzőktől. Mikor aztán előálltak Rákosi és Guthi a Napoleon öcsémel s abban volt szellem és volt kaczagatóan fejük tetejére állított bonyodalmak tengere magyar szerzők tollából, akkor egyszerre kitört a lelkesedés s a bemutatkozó előadás után a fővárosi sajtó a legnagyobb lelkesedés hangján írt Napoleon öcsémről.

Egyik-másik lap megjegyezte azonban, hogy a darabban sok a sikamlósság. Nos hát tagadhatatlan, hogy vannak benne nem egészen leányiskolai olvasókönyvbe való részletek, de a milyen hire volt e tekintetben a darabnak, kijelenthetjük, hogy hírénel sokkalta jobb. Nem tudjuk, nem a Somogyi cenzurázó tolla segített-e itt-ott, annyi tény, hogy a megmaradó kisebb fajta sikamlósság a szellemesség mellett fel sem igen tűnik s csak az veszi észre a ki a kaczagás mellett ráér erősen utána kutatni.

Mert kaczagani — azt lehet Napoleon öcsémben szüntelenül. Nem a meséjén, mert hiszen a meséjét nagyon bajos lenne a sok bonyolult helyzettel együtt előadni, ha pedig a helyzeteket lefejtjük, nagyon szerény, vékonyka szál marad kezünkben. *Tállyay* Kálmán ügyvéd (Balla Kálmán) állandóan és következetesen megcsalja feleségét, *Lilit* (Szohner Olga), még pedig, hogy baj esetén ne az ő feje maradjon s csapdában, ügyvédbojtárja, *Fanyari* *Napoleon* (Erdélyi Miklós) nevét használja a légyottoknál. *Tállyay* büntőrsa *Flóra* (P. Szép Olga), *Fülöp* (Bérczi Gyula) színházi sugó felesége. Ezt megneszeli *Lilike* s mint afféle élénk és féltékeny asszonyka, elmegy a légyottra kémkedni s ugyanoda törekszik *Fülöp* is, azzal a hősi elhatározással, hogy a hűtleneket — mellékletül a válókeresethez — lefényképezi.

Bohó körülmények folytán a kitűzött helyre éppen *Lili* jut s oda is követi állandó udvarlója, *Baráth* Ödön (Gáthy); *Fülöp* pedig elég szerencsétlen *Lilit* lefényképezni, a mint *Baráth* előtte térdel. Otthon veszi észre a tévedést, siet a képpel fölkeresni *Tállyayt*, ez persze dühösen támad nejeire. Szerencsére ott van a derék *Napoleon*. A jószívű ur eddig is minden bajban segített s minden bajban kikapott, jó szíve most sem tagadja meg magát, megmagyaráz mindent, mint hiteles tanu s ezzel szent a béke.

Erre a fonálra vannak a képzelhető legraffináltabb bohóságok felfűzve. Süketnémák, a kik hallgatónak s titkokat fecsegnek ki; szelidített hering, mely esetlen históriából hűtlen-

ségi bizonyítékká válik; *Napoleon*, a jószívű ösjogonc; a sugó, a ki Learból sug kétségbeesésében; a gyilkos, a ki kis babát hajcsikáztat. Minden szereplő, minden szó kaczagást kelt, szinte lehetetlen is volna ezt a darabot rosszul játszani.

Remekelt is a szereplők legnagyobb része; mindenek előtt *Erdélyi* Miklós a czimszerepben. Eddig nem láttuk nagyobb szerepben, éppen azért igen jó volt bemutatkozásnak a *Napoleon* öcsémet választania. A tipikus ösjogászt az örökös szolgálóalkésszeggel, örökös vállalkozással és örökös felsüléssel oly sikerülten ábrázolta, mintha jogász is lett volna valaha.

Mint új ember, talán még több tapsot kapott *Bérczi* Gyula (*Fülöp*). Maszkja, testtartása mind kifogástalan, hanghordozása éppen sikerült volt. De nem volna helyes a sugó-reminiszenciákhoz némi kis átmenetet használni, mint a III. felvonásban egyetlen egyszer tette? Nézetünk szerint ez még fokozná a hatást, mert természetesebb.

Tállyay szerepében *Balla* Kálmán remekelt; a második felvonásban mint kalifa állandó derűtlenségben tartotta a közönséget. *Szohner* Olga (*Lili*) kissé fáradtan, de azért kedvesen játszott, míg *P. Szép* Olga (*Flóra*) különösen lipótvárosi (ötödik emeleti) dialektusával keltett nagy kaczagást. A gyilkos bácsi *Sághy* Zsigmond bátyánk volt, nagy késsel és nagy sikerrel, *Füredi* pedig a vendéglistát alakította jól. *Gáthy* Kálmán (*Baráth*) talán jobban beválnék komolyabb darabban; minden esetre pedig még sokat kell gyakorolnia és megszoknia a biztos mozgást. *Madas* Pista egy inas nagyobb mondkájával ügyeskedett, a többi kisebb szerepet *B. Horváth* Irma, *Koháry* Pál, *Latabárué* és *Tóvári* Anna játszották.

A rendezés mesteri volt. Jegyezzük fel a mester nevét: *Somogyi* Károlyt.

K. A.

Molnár és gyermeke. Ma, Mindszentek estjén a *Molnár és gyermeke* című hatásos népdrama kerül színre főbb szerepeiben *Erdélyiné* Kovács Mariskával, *Balázs* Olgával, *Bérczi* Gyulával, *Dési* Alfréddel és id. *Sághy* Zsigmonddal. Az igazgatóság nagy diszszel állítja ki a darabot.

A Katonák. A szezon kiemelkedő eseményeinek ígérkezik *Thury* Zoltán nagyszabású színműve, a »Katonák«, melynek szenzációs sikere volt a vigszínházban, s a nagyobb vidéki színpadokon. E hónap első felében lesz a »Katonák« premierje, melyre Somogyi igazgató meghívja a kitűnő szerzőt is.

Görög rabszolga. Pénteken *Sidney* John gyorsan népszerűvé vált, pompás táncoperettje: *Görög rabszolga* kerül előadásra. Az estének kiváló érdekessége lessz, hogy a hercegnő szerepét *Székely* Anna játssa, a társulat alt énekesnöje, kinek *Troubadurban* oly szép sikere volt.

Örley Flóra fellepte. A Szigligeti-színház kitűnő primadonnája: *Örley Flóra* szombaton este lép föl a »Kertészleány« című operett főszerepében. Az operett többi szerepei következőképp oszlanak meg: (*Jozefa*) *Lányi* Edit, (*Camarera*) *Erdei* Berta, a király *Nyáray* Antal, (*Gaetan*) *Pintér* Imre, (*Moskitosz*) *Bérczi* Gyula, (*Morales*) *Perényi* József.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután másodszer kerül színre a »Babszem Jankó« című tündéres játék, melynek czimszerepét *Somogyi* Béla, az igazgató hét éves kis fia játssa, ki már első fellépésével nem kis népszerűségre tett szert a kicsinyek nagy társadalmában. A vasárnap esti előadás nagyérdékü repriz-számába megy. »Falurosszat«, ezt a régi, kitűnő népszínművet eleveníti föl az igazgatóság. A gondos és kiválóan díszes előadásban színrekerülő darab czimszerepét *Pintér* Imre játssa.

Gazsi Mariska a Magyar színház-nál. Gazsi Mariska színésznő, akinek Porzsolts Káimánnal keletkezett kényes ügye ország-szerte nagy szenzációt keltett, megvált a Népszínházról. Egy évre szóló szerződést írt alá a Magyar színház igazgatóságával.

REGÉNY-CSARNOK

Balny város titka.

Regény.
Francziából fordította: K-Ö.

79.

A nap már leszált, Ledoux kénytelen volt lehajolni, hogy a halott arcvonásait megfigyelhesse.

— Egészen olyan, őszülő haj és szakállal talán egy kicsit sűrűbb. A termet megfelelő, de a homloka sokkal alacsonyabb. Ez nem nagy baj. Micsoda eszme! Micsoda szerencse!

Ledoux teljesen elfődte a bokrokkal a tetet. Egy félóra múlva otthon volt.

Irodájába érkezvén elővette a kis kertajtó kulcsát meg egy üveg olajat, lement a kertbe, megajajozta a hátsó ajtó zárját, hogy könnyen ki lehessen nyitni.

Ezt elvégezvén az ebédlőbe ment, hol Lucie és Jakab már együtt voltak. Ebéd után szobájába hívta Jakabot, hogy tudtára adja határozatát.

Miután Jakab eltávozott, Ledoux fölment hálószobájába, leborotválta pofaszakállát, egy szekrényből előkeresett egy régi szőrsapkát, levetette rendes dolgozó ruháját, elővett egy inget melyet a ruhával és sapkával összecsomagolva egy karos gyertyatartó világánál lement az irodába, hol csak a sárgaréz tartóban lévő gyertya égett.

— Kilencz óra, mondá, most már men-nem kell.

Kinyitotta a pénzes szekrényt, elővet belőle egy hatalmas tárczát, melyben Jakab százezer frankja volt bankjegyekben. Megolvasta a pénzt, mintha még egyszer meg akart volna győződni, hogy nem hiányzik-e belőle, azután visszatette, a szekrényt újra bezárta. Fejébe nyomta szőrsapkáját, a kis falajtónál távozni akart. Mikor az ajtót kinyitotta, zajt hallott a lépcsőházban, azért gyorsan visszahúzódott.

— Bizonyosan Jeanne asszony megy lefeküdni. Jobb is lesz talán, ha nem itt megyek ki.

A jobboldali ablakhoz közeledet. Utközben tekintete véletlenül a tükörre eset: megijedt önmagából. (Vége köv.)

TAVIRATOR

A király nálunk.

Budapest, október 31. (Saját tud. táv.) Ó Felsőge tegnap reggel pár napi tartózkodásra Gödöllőre érkezett.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, október 31. (Saj. tud. táv.) A képviselőház pénzügyi bizottsága november hó 3-án ülést tart. Tárgy: A honvédelmi miniszterium költségvetésének tárgyalása.

A hármasszövetség veszélyben.

Szent-Pétervár, okt. 31. (Saj. tud. táv.) A »Novoje Wremja« ezeket írja: Bülownek kancellárrá való kineveztetése óta az olasz sajtó egyhangulag a hármasszövetség ellen kezd állást foglalni, minthogy Bülowot nagy pángermanistának tartják. Az olasz király gróf Nigra nagykövetet Rómába hívatta és nemsokára Goluchovszky és Visconti-Venosta is találkozni fognak, a mely alkalommal az olasz külügyminiszter új föltételeket fog

szabni a hármasszövetség megújítására nézve. Olaszország követeli, hogy Albániára és az Adriai tengerben való igényeire nézve biztosítékokat nyerjen. Föltűnő — írja az idézett lap, — hogy Ausztria-Magyarországban a diplomataik nem igen kívánják a hármasszövetség megújítását és inkább egy erősebb ketlősszövetséget óhajtanak Ausztria-Magyarország és Németország között.

A Kisfaludy társaság kegyelele.

Budapest, okt. 31. (Saját tud. táv.) A Kisfaludy társaság a Váczi-utczában emlékkövel jelöli meg a házat, a melyben a Kisfaludy Sándor és Vörösmarty Mihály meghaltak. A felirat a következő: »Itt halt meg Kisfaludy Károly a mester és a mesternél is nagyobb tanítványa, Vörösmarty Mihály.

Rablótámadás egy tanyán.

Debreczen, okt. 31. (Saj. tud. táv.) Pal-lagnál Steiner Sándor tanyáján tegnap este 7 órakor négy álarozos rabló jelent meg a lakás terraszán. Steiner a zajra kiment, mire a rablók nekítámadtak. Steiner felesége revolverrel bátran segítségére sietett férjének, a kit a rablók a szobába hurczoltak. Ott aztán dulakodás támadt köztük. A fiatal hat hónapos asszonyt véresre verték a rablók, ugyszintén a férjét is. A zajra bejött a cselédség, mire a rablók elmenekültek. Az asszony állapota veszélyes. A tanyai lakosság nagyon el van keseredve, mert ez már a második ilyen eset ezen a héten.

A kínai háboru.

London, okt. 31. (Saját tud. távir.) A »Times«-nak egy e hó 29-én kelt pekingi távirata meglepéssel konstatálja, hogy mindinkább felülkerekedik az a felfogás, a mely a tulságos enyheséget ellenzi és hogy elhatározták, hogy a kínaiak részéről fizetendő kártérítésbe belefoglalják azoknak a kínai embereknek a kártalanítását is, a kik az idegenek szolgáltatában állván, ennek következtében szenvedtek kárt. Sanghaiból jelentik ugyanennek a lapnak, hogy Li-Hung-Csang azt táviratozta Csang-Csi-Tung-nak, hogy a békealkudozások kielégítően folynak. Más főembereknek azonban ennek éppen ellenkezőjét jelentette Li-Hung-Csang és azt mondta, hogy jobb volna, ha elkészül-nének minden eshetőségre.

A pestis.

London, október 31. (Saj. tud. táv.) Hivatalosan jelentik, hogy egy embert, a ki nemrég érkezett ide a Fülöp-szigetekről, pestises megbetegedés miatt a Themse torkolatánál lévő kikötő-kórházba vitték.

Harcz a határszélen.

Mostar, okt. 31. (Saját tud. táv.) E hó 26-án egy osztrák-magyar őrjárat kazanczinál portyázott s váratlanul egy montenegrói csapatra bukkant, mely át-lépett a határon. Katonáinkat, kik ötven voltak, megtámadták a montenegróiak s harc támadt, melyben az utóbiak voltak a vesztesek. Részünkről két közkatona esett el, a montenegróiak részéről pedig egy hadnagy és egy kaplár, kiket ök magukkal elvittek.

Meggyilkolt ügyvéd.

Modos, okt. 31. (Saj. tud. táv.) Weinreich Ödön itteni ügyvédet ma hajnalban ismeretlen tettesek meggyilkolták.

Modos, okt. 31. (Saj. tud. táv.) Weinreich ügyvédet, mint a vizsgálat kiderítette, Radoszav Vazul járásbíró-sági irnok ölte meg s azután a meggyilkolt tárczáját magával vitte. A bűntett a gyilkos 2 kezelő gombjáról, a mely a helyszínen maradt, tűnt ki.

A búr háboru utolsó mozzanatai.

London, okt. 31. (Saját tud. táv.) A Laffan-ügynökség jelenti Pretóriából, hogy De Wettnek Oranje északi részében még 3000 embere van. A táviródrótokat minden éjjel elvágják.

KOZGAZDASAG.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara teljes ülése.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara szerdán, október 31-én tartotta teljes ülését, Janky József elnöklete alatt.

Jelen voltak:

Bertsey György oszt. elnök, Steiner M. Albert, Deutsch K. I., Laszky Armin, Ternyey Antal, Frankl Lázár, Farkas Izidor, Ováry Lajos, Mihálovics János, ifj. Moskovits Mór, Voszka Ferencz, Rendes Vilmos, beltagok; Lipeczky Gyula, Sz. Szabó József, Berger Dávid, Henger Viktor (Margitta), Pataky József, Fazekas László, Tóth Sándor (Berettyó-Ujfalu), Timaróczky Gyula (Székelyhid), Magyar Bálint (Tenke), Lévy József, Kovács Gábor (N.-Szalonta), Kovács Sándor, Bán Kálmán (Elesd), kültagok; dr. Sarkadi Lajos titkár, Fuszek Lajos irodatiszt.

A megnyitás után felolvastatott az elnök jelentése, amely felöleli a múlt teljes ülés óta a kamara beléletében előfordult események ismertetését. Felemlíti, hogy a magán biztosítási vállalatokra vonatkozó törvényjavaslattervezetire nézve az elnökség felküldötte a miniszterhez véleményes jelentését, továbbá átirt az elnökség Nagyváradi városához, hogy a színházi diszletraktár mellett levő üres telket kamarai palota céljaira ingyen, vagy mérsékeltáron bocsássa át.

A kamarai ház építése.

Az elnöki előterjesztések kapcsán felszóllalt Moskovits Mór. Szépnek találja a ház hely átengedése, illetve a házépítés eszméjét, azonban tervezetet és előterjesztést óhajt, amiből kitűnik, hogy a házépítéssel újabb teher nem nehezül az iparosokra és kereskedőkre, mert ezt ellenezné.

Dr. Sarkadi Lajos titkár kifejti, hogy az ügy sürgős volt, azért adta be a kérelmet az elnökség a városhoz. Semmi teheremelés czéllozva nem volt, mert az elnökség belátta, hogy minden járulékos emelés nélkül is keresztülvihető az építés. A tervek benyújtása és a kivitel sürgős módzatainak előterjesztése későbbi dolog. A városhoz intézett kérvény sorsát nem tudhatják még, de bizik abban, hogy amint más város megtette, Nagyváradi sem zárkozik el a méltányos kérelem elől.

Az önálló vámterület.

Ezután a teljes ülés tagjainak engedélyével Ternyey Antal beltag terjesztette elő hazafias indítványát. Budapest főváros elhatározta, hogy az önálló vámterület behozatala iránt feliratot intéz az országgyűléshez. Nem fejtegeti szóló az önálló vámterület előnyeit, vagy hátrányait, csak megjegyzi, hogy az önálló vámterület az ország tulajomó vagy többségének az óhaja. Iparunk fejlesztésének alapfeltétele az önálló vámterület, a melyet a gazda közönség is vár. Indítványozza, hogy a kamara üdvözölje Budapest törvényhatóságát hazafias elhatározásáért. (Helyeslés.)

Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Folytatták ezután a kitűzött ügyek tárgyalását.

Elnök előterjesztette dr. Nagy Ferencz kereskedelmi államtitkárnak leiratát, a melyben köszönetet mond a kamarának az üdvözlésért, a melyet kinevezése alkalmával intézett hozzá a kamara. — Tudomásul vették.

A kamara múlt évi zárszámadását jóváhagyta a miniszter. — Tudomásul vették.

Tudomásul vették a kereskedelemügyi miniszter ur leiratait a kamarák egyesített 1899. évi jelentésének kinyomatása és 74 példányának a kamara részére leendő megküldése iránt.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur, az ügymenet egyszerűsítése és gyorsítása érdekében elrendelte, hogy a kamarák hozzá intéendő jelentéseinek minden felesleges bürokratikus czifraság és czafrang mellőzendő. — Tudomásul vették.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur az országos vásárok ügyének rendezését a kisipar szempontjából mielőbb keresztül óhajtja vinni, miért is adatgyűjtést rendelt el. A kitöltött adatgyűjtő ivatek a törvényhatóságoknál bizottság fogja felülvizsgálni s ezen bizottságokba a kamara 2—2 tagot küldön ki. A teljes ülés Nagyvárad városához Bertsey György és Markbreit Sándor, Biharmegyéhez pedig Óváry Lajos és Schwarcz Jakab beltagokat küldte ki.

A kereskedelemügyi miniszter ur, tekintettel arra, hogy az utóbbi években a kefégyárakban a munkások között lépfene fertőzések következtében ismételt halálesetek fordultak elő, a munkások egészsége megvédése érdekében a szükségesnek mutató óvintézkedéseket elrendelni óhajtja, miért is véleményes jelentést s a kamara területén levő ilyen ipartelepek névjegyzékének felküldését kéri. — Tudomásul vették s az adatokat felküldik a miniszterhez.

A gabona határidőzlet.

A biharmegyei gazdasági egyesület az iránt kereste meg a kamarát, hogy a gabona határidőzlet módosítása tárgyában az országgyűléshez intézett feliratát pártolja a kamara. A kereskedelmi osztály véleményezi a teljes ülésnek, miszerint a gazdasági egyesület felterjesztését hasonló felterjesztéssel pártolja, azzal a hozzáadással, hogy a megállapítandó magyar típusu usence-buza alatt kizárólag magyar eredetű buza átvétele legyen érthető; — a 76 kilós minimalis súlynál magasabb súlylial bíró terménynél a bonificatio csak 1 kilogrammig terjedőleg legyen igényelhető; — egy kötés a mostani 1000 mm. helyett 500 mm. ban állapíttassék meg; — végül kimondandó volna, hogy a terménytőzsdén csak a kereskedéssel és a mezőgazdasággal iparszerűen foglalkozó egyének köthetnek gabona üzletet. — Az osztály véleményét elfogadták, azzal a változtatással, hogy az usance % 4-ben állapíttassék meg.

A tisztességtelen verseny.

A tisztességtelen versenyre vonatkozó törvényjavaslat-tervezetre vonatkozólag a kereskedelmi osztály véleményezi a teljes ülésnek, miszerint a kamara — újabb törvényhozási aktus feleslegességét hangsúlyozó eddigi álláspontját fentartsa. Ha azonban a törvényjavaslat törvényerőre emelkednék, az csak az 5. §. teljes törlesztésével, a 7. §. intézkedéseinek csakis a kereskedelmi, vagy ipari forgalom külső nyilvánulásaira korlátozva, a 8. §. intézkedéseinek csupán a végrehajthatóság előfeltétele mellett meghagyása figyelembe vételével történhessék.

Dr. Sarkadi Lajos titkár előterjesztette, hogy részt vett a miniszteriumban e tárgyban tartott enquetten s ott a kamara álláspontjára helyezkedett.

Az osztályülés véleményét elfogadták, a titkár előterjesztésével együtt.

A nagyváradai nőipariskola igazgatójának, Szedlarikné Dudinszky Annának a szokásos anyagi támogatás iránti kérelmét az iparosztály teljesítendőnek véleményezte.

Az osztály véleményét elfogadták.

A jövő évi költségvetés.

Ezután a kamara 1901. évi költségvetését vették tárgyalás alá. Az előbbi évekhez képest csupán a díjoktartásra vonatkozó tételnél van lényegesebb eltérés, amennyiben az eddigi 1500 korona helyett e czimen 2000 korona lett a költségvetésbe felvéve. A főtételek a következők: bevétel 21.188 kor., kiadás 21.180 kor., felesleg 8 korona — Ugy a kereskedelmi, mint az iparosztály a költségvetés változatlan elfogadását ajánlja a teljes ülésnek.

Moskovits Mór azt kívánja, hogy az Erzsébet alapítványnak az alapszabályait készítse el a kamara.

Dr. Sarkadi Lajos titkár fölvilágosítást előadja, hogy az alapszabályok később elfognak készíttetni.

A költségvetést változatlanul elfogadták.

A miskolci társkamara a hazai ipar támogatása, fejlesztése céljából kéri azon indítványának pártolását, hogy minden hazai kereskedelmi és iparkamara kerületének összes gyárosaihoz intézzen kérdést az iránt, hogy melyek azok az iparcikkek, melyek dacára annak, hogy a külföldivel hasonló minőségben és megközelítő árban állíttatnak elő, még sem fogyasztatnak. — Elintézés végett kiadták az elnökségnek.

Okány, Sarkad-Keresztur és Méhkerék községek kéri a kamarát, hogy eszközölje ki, miszerint az alföldi reggeli 6 óraker közlekedő tehervonat személyi szállításra is berendeztessék s a Hollód felől jövő vonathoz csatlakozzék. — Pártoló fejlesztés intézését határozták el.

A tőzsdések adója.

Az ülés végén előterjesztette titkár Henger Viktor kamarai kültag azon indítványát, hogy irjon fel a kamara a miniszterhez az iránt, hogy hasson oda, miszerint törölje a pénzügyminiszter a dohánytőzsdéből és a tőzsde után kirótt III. oszt. kereseti adót s mondja ki, hogy a kistőzsdések a tőzsde után sem adó, sem más czimpen meg nem terhelhetők; továbbá nyujtsa a kistőzsdéseknek a pénzügyminiszter az eddig élvezett 9% helyett csupán 6% hasznót. Ezen indítványát az illető kültag azzal indokolja, hogy a kistőzsdések jelenleg olyan tőzsdéből és III. oszt. adóval vannak megróva, amelyek a nyujtott 9% hasznót felemészlik. A feliratot pártolás végett a többi kamaráknak is küldje meg a kamara.

Véleményes jelentés végett kiadták a kereskedelmi osztálynak, azzal, hogy a szakértők meghallgatása után ezen vélemény alapján tegye meg a felterjesztést az elnökség.

Még egy hazafias indítvány.

Az ülés végén Bertsey György tett újabb indítványt az önálló vámterület ügyében. Helyesli Budapest határozatát s tudja, hogy a főváros hazafias határozatát megküldi az összes törvényhatóságoknak. Javasolja, hogy küldjön a kamara átiratot Nagyvárad városához, a melyben kérje, hogy Budapesthez hasonló határozatot hozzon.

Farkas Izidor ellenzi a javaslat elfogadását, bár az önálló vámterületet óhajtja. Nem nógatná ilyenre a várost, mert az ugy is látja a helyzetet s az önálló vámterület szükségét.

Bertsey György védi indítványát. A ki egyezés óta ámitják, bolondítják az országot, hogy az önálló vámterületet nem lehet keresztülvinni. Most Ausztriában tekintélyes férfiak és testületek kívánják a vámelszakadást s mi ne kívánjuk? A mi városi vezető férfaink mindentől politikát csinálnak s könnyen ellentétbe jönnek Budapesttel, mint erre a multban is volt példa. Most itt van az alkalom, hogy kimondjuk, miszerint csak az nem ámitás, ha a vámsorompókat felhuzzuk. (Helyeslés.)

Kendes Vilmos pártolja a Bertsey indítványát.

Dr. Sarkadi Lajos a Farkas véleményét pártolja. Hive az önálló vámterületnek, de

azért nem szabad a Bertsey indítványával a városhoz menni, ne hogy esetleg leszavazzák. Ez rosszabb lenne, mintha fel sem kerül az ügy. Ugy lehet célt érni, hogy a városházán, amikor a főváros átiratát tárgyalják, azok a kamarai tagok, a kik a törvényhatóságnak is tagjai, tömörüljenek. Ha azonban elfogadják Bertsey indítványát, mondják ki azt pótlásképpen, hogy Biharvármegyéhez is átirnak hasonló szellemben.

A teljes ülés elfogadta Bertsey indítványát, a titkár pótlásával s e szerint a kamara megkeresi Nagyvárad és Biharmegye törvényhatóságát, hogy az önálló vámterület iránt írjanak fel az országgyűléshez.

Ezzel véget ért a teljes ülés.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, okt. 31.	
Buza októberre	— — — — —
Buza áprilisra	— — — — —
Tengeri	— — — — — 774
Rozs ápr.	— — — — — 504
Zab ápr.	— — — — — 724
Káposzta, repce, aug.	— — — — — 554

Értéktőzsde.

Budapest, okt. 31.	
Osztrák hitel	— — — — — 658
Magyar hitel	— — — — — 650 50
Allamvasut	— — — — — 657
Rimamurányi	— — — — — 497
Magyar jelzálog	— — — — — 432
Salgótarjáni	— — — — — —
Wagon-kölcsön	— — — — — —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. okt. 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — — 94 75
Magyar koronajárdék	— — — — — 90 05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	— — — — — 99 50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — — 98
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — — 96 50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — — 92 25
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — — 98 60
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	— — — — — 92 50
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölcsön	— — — — — 163 50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — — 188 50
Osztrák járadék papírban	— — — — — 96 80
Osztrák járadék ezüstben	— — — — — 96 80
Osztrák járadék aranyban	— — — — — 95
Osztrák korona járadék	— — — — — 97 50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — — 131 50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — — 16 90
Magyar hitelbankrészevény	— — — — — 650 50
Osztrák hitelintézet részevény	— — — — — 655 50
Párisi vista	— — — — — 95 90
20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — — — 19 23
Németbirodalmi inárka	— — — — — 117 65
London vista	— — — — — 240 65
20 márkás arany	— — — — — 28 59

SZERKESZTOI POSTA.

Kovács J. Lajos. *Tasnád.* Verséből némi simitással itt közöljük a versszakot:

Égi trónod számolyánál,
Egi fényben üdv neked,
Mindenható nagy Istenünk!
Lelkünk Te érted eped,
Nálad az ég s föld Uránál,
Megnyugszik a földi sziv . . .
Gyarló ember! ide siess! . . .
Nem látszat . . . itt minden hív!

Többeknek. A premontrei rend nagyon helyesen cselekszik, ha nem válaszol minden elvult ember firkáira. Van nekik sokkal komolyabb dolguk is. Különb is ne tartson leczkét a magyar hazafiságból az, a ki annyira tudatlan, hogy a magyarországi görög keletiek egyházi fejét a *csárban* látja. Ne tessék hát válaszokat keresni sem a főgymnázium tanári karától, sem tőlünk; olyan korlátolt felfogásu czikkekre egy méltó válasz lehet: részvétellel hallgatni.

A szerkesztésért felelős:

DR. VUCSKICS GYULA.

Szigligeti-

Szinház.

Folyószám 18.

Idénybérlet 16 sz

Nagyváradon, csütörtökön, 1900. nov. 1-én:
A molnár és gyermeke.

Népdráma 5 felvonásba.

S Z E M É L Y É K :

Reinhold Kristóf, gazdag molnár	Bognár János
Mária leánya — — — — —	E. Kovács Mariska
Kunigunda, özvegy bíróné — —	Tóváry Anna
Ewald, lelkész — — — — —	Id. Sággy Zsigmond
Brunningné, özvegy asszony — —	Erdei Berta
Konrád fia, molnár legény — — —	Deésy Alfréd
Reimon, korcsmáros — — — — —	Rákossy Gáspár
Margareta, neje — — — — —	Balázs Olga
Jakab, gazdag serfőző fia — — —	Madas Pista

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u.
3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Szinházi látosövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, nov. 2-án:

Görög rabszolga.

Operette.

Naponta friss
Csemege-Szőlő

eladás nagyban és kicsinyben.

Piros bakar-szőlő kilója 26 kr.
10 kiló: 2 frt 40 kr.

Állandó nagy készlet a
legnemesebb

Ménesi-bakar

és Chassellas-szőlőkből

az előbbi kiválóan alkalmas téllre eltevésre is!

Legédesebb

Tirolimaroni

kilója 24 kr. — 5 kiló 1 frt. 10 kr.

Czitrom, Narancs, és mindennemű Déli
gyümölcs, a legolcsóbb árban.

Ajánlom még tisztán kezelt, természetes

Hegyi-Boraimat

a következő előnyös árak mellett:

Asztali bor, literje 30 kr.

Asztali ó bor, literje 32 kr.

Magyarádi bor, literje 40 kr.

Magyarádi ó-bor, literje 50 kr.

Mindennemű üvegelt csemege-, aszú- és pezsgőborok a legolcsóbb árban.

Kitünő asztali ó-bor

100 liter 22 frt.

Uj-bor 100 ltr. 20 frt.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítik.

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés 134. szám.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”

VI-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet” 1901 január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1903. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben a tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet oszthatóhoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1901 január 3-tól kezdődő 6-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet-helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz. a.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1900 október hó.

A «Polgári takaré- és segély-szövetkezet» igazgatósága.

A 6-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfő délután . . . 3—5-ig,

Csütörtök délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint több mint 2000 tagja van, 41.000 üzletrészzel.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.